

ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Η έλλειψη ευαισθησίας στον τόπο μας για θέματα πολιτισμού είναι πια.. μνημειώδης

Δρ. Βάσος Καραγιώργης

Στον τόπο μας όχι μόνο δεν υπάρχει πληθώρα επισκέψιμων αρχαιολογικών χώρων αλλά και πολλοί απο αυτούς είναι σήμερα απρόσιτοι, ύστερα από την τούρκικη εισβολή και κατοχή του βόρειου τμήματος του νησιού μας από τον Τούρκο εισβολέα. Είναι γεγονός ότι στο κατεχόμενο τμήμα βρίσκονται μερικοί από τους πιο σημαντικούς αρχαιολογικούς μας χώρους, όπως η Σαλαμίνα, η Έγκωμη, η Μονή του Αποστόλου Βαρνάβα, η Αμμόχωστος, η Κερύνεια, για να αναφέρω μόνο μερικούς. Θα' πρέπε λοιπόν να 'χαμε ιδιαίτερη ευαισθησία για την προβολή αυτών που βρίσκονται στις ελεύθερες περιοχές. Ως γνωστό, ύστερα από τα γεγονότα του 1974, πολιτική του Τμήματος Αρχαιοτήτων ήταν η αύξηση του αριθμού των αρχαιολογικών ανασκαφών από Κυπρίους και ξένους σε νέους αρχαιολογικούς χώρους, καθώς και η επέκταση των ανασκαφών που διεξάγονταν σε παλιούς αρχαιολογικούς χώρους, για να αναπληρωθούν, κατά κάποιο τρόπο, οι "απώλειες" της εισβολής και η ανάπτυξη του "πολιτιστικού τουρισμού". Ένας από τους

νέους αυτούς αρχαιολογικούς χώρους είναι και η Καλαβασός. Στα νότια του σημερινού χωριού ανακαλύφθηκαν και ανασκάφηκαν κατά τα τελευταία 25 χρόνια δύο σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι, σε πολύ μικρή απόσταση ο ένας από τον άλλο: Ο οικισμός της Πτώιμης Νεολιθικής περιόδου στην περιοχή Τέντα και το "ανακτορικό συγκρότημα" της Ύστερης Εποχής του χαλκού στην περιοχή Άγιος Δημήτριος. Και οι δυο αυτοί χώροι είναι σήμερα παγκοσμίως γνωστοί χάρη στα αρχαιολογικά συγγράμματα τα οποία τους έχουν αφιερωθεί καθώς και στις διαλέξεις σε διεθνή συνέδρια για τη σημασία τους όχι μόνο για την Κύπρο αλλά και ολόκληρο το Μεσογειακό χώρο. Και οι δυο αυτοί χώροι είναι μοναδικοί όχι μόνο για τις μαρτυρίες που μας έχουν δώσει για δυο σημαντικές περιόδους της Κυπριακής αρχαιολογίας αλλά και γιατί περιλαμβάνουν μνημειώδη αρχιτεκτονικά κατάλοιπα που προκαλούν το ενδιαφέρον των αρχαιολόγων αλλά και όλων των επισκεπτών. Το "ανακτορικό συγκρότημα" στην περιοχή Άγιος Δημήτριος

συνδέεται και με μια απο τις πιο κρίσιμες περιόδους της ιστορίας του τόπου μας, που χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση στο νησί μας των πρώτων Αχαιών αποίκων.

Το Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης, καταιώντας τη μεγάλη σημασία του Νεολιθικού οικισμού, συνεισέφερε το 1994 ένα πολύ σεβαστό ποσό και με μικρότερη εισφορά του Τμήματος Αρχαιοτήτων κατασκευάστηκε το 1995 στέγαστρο και σύστημα ξύλινων προσβάσεων, τόσο για την προστασία των αρχιτεκτονικών ερειπίων όσο και για τη διευκόλυνση των επισκεπτών. Το Πολιτιστικό Ίδρυμα της Τράπεζας Κύπρου φρόντισε να περιλάβει το 1998 στους "Οδηγούς Αρχαίων Μνημείων", που δημοσιεύει για λογαριασμό του Τμήματος Αρχαιοτήτων, το νεολιθικό οικισμό της Τέντας.

Το εντυπωσιακό "ανακτορικό συγκρότημα" της περιοχής Άγιος Δημήτριος μένει ακόμα ακάλυπτο. Και οι δυο αυτοί αρχαιολογικοί χώροι, ορατοί απο τον αυτοκινητόδρομο και με πρόσβαση από τον κύριο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού, είναι σήμερα περιφραγμένοι και απρόσιτοι στους πάντες.

Στα αρχεία του Τμήματος Αρχαιοτήτων και του Υπουργείου Επικοινωνιών και Μεταφορών (πρώην Συγκοινωνιών και Έργων) υπάρχει πληθώρα επιστολών με τις οποίες ζητούσα επίμονα

να γίνουν οι χώροι αυτοί επισκέψιμοι, για να αξιοποιηθούν και να δικαιολογηθούν οι διακόσιες περίπου χιλιάδες λίρες που δαπανήθηκαν για την προστασία τους, για να μην αναφέρω τα μεγαλύτερα ακόμα ποσά που χρειάστηκαν για την ανασκαφή τους.

Όταν το Τμήμα Αρχαιοτήτων τοποθέτησε πέρυσι λυόμενη κατασκευή δίπλα στο νεολιθικό οικισμό, ελπίζαμε ότι επιτέλους ήλθε η ώρα να λυθεί αυτό το πρόβλημα. Σε απάντηση στις πολλές επιστολές μου, την οποία πήρα πρόσφατα από το Υπουργείο Επικοινωνιών και Μεταφορών, αναφέρεται ότι τα πάντα είναι έτοιμα, πλην όμως υπάρχει άρνηση από μέρους του Υπουργείου Οικονομικών να εγκριθεί ο διορισμός αρχαιοφύλακα. Θα ήταν αφελές να υποστηρίζει κανείς ότι ο αρχαιολογικός χώρος δεν θα αποφέρει οικονομικό όφελος, συνεπώς ας μείνει κλειστός. Η έλλειψη ευαισθησίας στον τόπο μας για θέματα πολιτισμού είναι πια... μνημειώδης. Μια μονάχα φωνή διαμαρτυρίας ακούστηκε από το ΜΜΕ, έκτοτε όμως λησμονήθηκε το θέμα. Σαν κοινός πολίτης διερωτώμαι: Τόσο μεγάλη είναι η δαπάνη για την πρόσληψη ενός αρχαιοφύλακα. Τόσο μικρό θεωρείται το κέρδος που θα έχει ο τόπος μας αν προβληθεί ένας τόσο σημαντικός αρχαιολογικός χώρος. Η επίσκεψη του θα μπορούσε να συνδυα-